Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

27 925 Bestrijding internationaal terrorisme

Nr. 1036 **BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 juli 2026

Hierbij ontvangt u mijn reactie op de aangenomen motie van het lid Piri[1], die de regering verzoekt om te onderzoeken of (beperkte) individuele financiële tegemoetkoming mogelijk is voor goed gedocumenteerde gevallen van slachtoffers van Hawija en de Kamer hierover binnen zes maanden te informeren.

Het toenmalige kabinet heeft in 2020, na zorgvuldig afwegen, besloten niet over te gaan tot het uitkeren van vrijwillige vergoedingen op individueel niveau, maar om vrijwillig de getroffen gemeenschap tegemoet te komen in de vorm van projecten in Hawija. De daaropvolgende kabinetten hebben dit onderschreven. Uw Kamer is de afgelopen jaren meermaals geïnformeerd over de overwegingen en die blijven onverminderd van kracht.[2] Ik zie daarom af van verdere uitvoering van deze motie.

Het beleid van Defensie ten aanzien van vrijwillige financiële compensatie (zogenoemde ex-gratia betalingen) is het leveren van maatwerk.[3] Vrijwillige compensatie kan verschillende vormen aannemen en dient telkens nauwkeurig te worden afgestemd op de aard van de wapeninzet en geleden schade, binnen de context van het desbetreffende conflict. Deze variabelen zijn in elke situatie anders. In het geval van Hawija is gekozen om vrijwillig de getroffen gemeenschap tegemoet te komen in de vorm van projecten, waarvan het doel is om een substantiële bijdrage te leveren aan de gemeenschap, inclusief de slachtoffers. Voormalig Minister van Defensie Brekelmans heeft in januari van dit jaar een bezoek gebracht aan Hawija. Tijdens dit bezoek heeft hij met verschillende belanghebbenden gesproken over de noden en wensen van de gemeenschap. Deze behoeften, waaronder het verstevigen van faciliteiten binnen de gezond-

[1] Kamerstuk 27 925, nr. 1035.
[2] Kamerstuk 27 925, nr. 1021, Kamerstuk 2026D27399.
[3] Kamerstuk 36 200 X, nr. 11.

kst-27925-1036
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

heidszorg in Hawija, zullen in het vormgeven van de besteding worden meegenomen.

Een algemeen geldend principe is dat in het geval van een legitieme krijgshandeling onder het humanitair oorlogsrecht tijdens een gewapend conflict Nederland wel verantwoordelijk, maar niet aansprakelijk is voor de gevolgen van een wapeninzet. Het kabinet stelt dat de aanval op de ISIS-autobommenfabriek in de nacht van 2 op 3 juni 2015 rechtmatig was, omdat deze in overeenstemming met het humanitair oorlogsrecht werd uitgevoerd, en de Staat dus niet aansprakelijk is voor de geleden schade. Om deze reden heeft het kabinet in beginsel destijds besloten niet over te gaan tot het uitkeren van vrijwillige vergoedingen op individueel niveau. Daarnaast is meegenomen in het besluit dat het vrijwillig aanbieden van vergoedingen op individueel niveau de verwachting zou wekken dat er ook bij toekomstige, legitieme wapeninzet – die correct en binnen de kaders van het humanitair oorlogsrecht wordt uitgevoerd – een vrijwillige vergoeding op individueel niveau zou volgen. Dit terwijl er in dit geval geen sprake is van aansprakelijkheid en er daarom geen reden is om van het uitgangspunt af te wijken, om zo geen onterechte verwachtingen voor de toekomst te scheppen. Ten overvloede gelden in deze casus verschillende praktische bezwaren, waardoor het kabinet het nog altijd zeer moeilijk acht om op een verantwoorde wijze individuele tegemoetkoming te realiseren. Zo is het jaren na de aanval haast onmogelijk om te achterhalen wie in Hawija welke schade heeft ondervonden door de secundaire explosie en om, conform de motie Fritsma[4], (voormalige) ISIS-sympathisanten hiervan uit te sluiten. Voorts leidt het voorstel van het Kamerlid Piri om uitsluitend de goed gedocumenteerde slachtoffers te compenseren, met uitsluiting van slachtoffers waarvan de schade niet of onvoldoende is gedocumenteerd, tot een rechtsongelijkheid die het kabinet niet kan uitleggen.

De in de motie gemaakte vergelijking tussen verschillende casussen gaat in algemene zin niet op. Juist de variabelen, zoals het verschil in de aard van de wapeninzet en/of de context van het conflict, zorgen voor andere afwegingen bij het al dan niet toekennen van vrijwillige individuele financiële tegemoetkoming. Tijdens de inzet in Afghanistan heeft Nederland, net als meerdere partnerlanden destijds, vrijwillige (ex gratia) betalingen uitgekeerd. De aard van de inzet in Afghanistan was anders dan de inzet in Irak tegen ISIS. In Afghanistan was sprake van een wederopbouwmissie, terwijl de inzet in Irak gericht was op de bestrijding van ISIS. Dit verschil in karakter van de missie is van invloed geweest op de overwegingen ten aanzien van vrijwillige tegemoetkoming. Inzake de vrijwillige financiële tegemoetkoming voor twee verschillende luchtaanvallen in Mosul in 2015 en 2016, heeft Defensie besloten de nabestaanden in deze specifieke gevallen een vrijwillige financiële tegemoetkoming aan te bieden omdat met de kennis achteraf, geen sprake is van een legitiem militair doelwit. In dit besluit was de aard van de wapeninzet doorslaggevend in het toekennen van individuele financiële tegemoetkoming.

Tot slot wil ik graag mijn waardering uitspreken richting de betrokken Nederlandse militairen van Defensie voor de inzet die zij tonen, toen en nu. Zij hebben naar eer en geweten gehandeld. Met deze brief en het debat van 25 juni jl. hoop ik het hoofdstuk Hawija in deze politieke context

[4] Kamerstuk 29 521, nr. 453, 22 december 2022.

af te sluiten en daarmee rust te brengen aan alle betrokkenen, wetende dat deze gebeurtenis blijvende gevolgen heeft voor de inwoners van Hawija, de militairen en de Nederlandse samenleving.

De Minister van Defensie,
D. Yeşilgöz-Zegerius